

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 13.09.19

Adam Bodnar

VII.602.6.2014.JZ

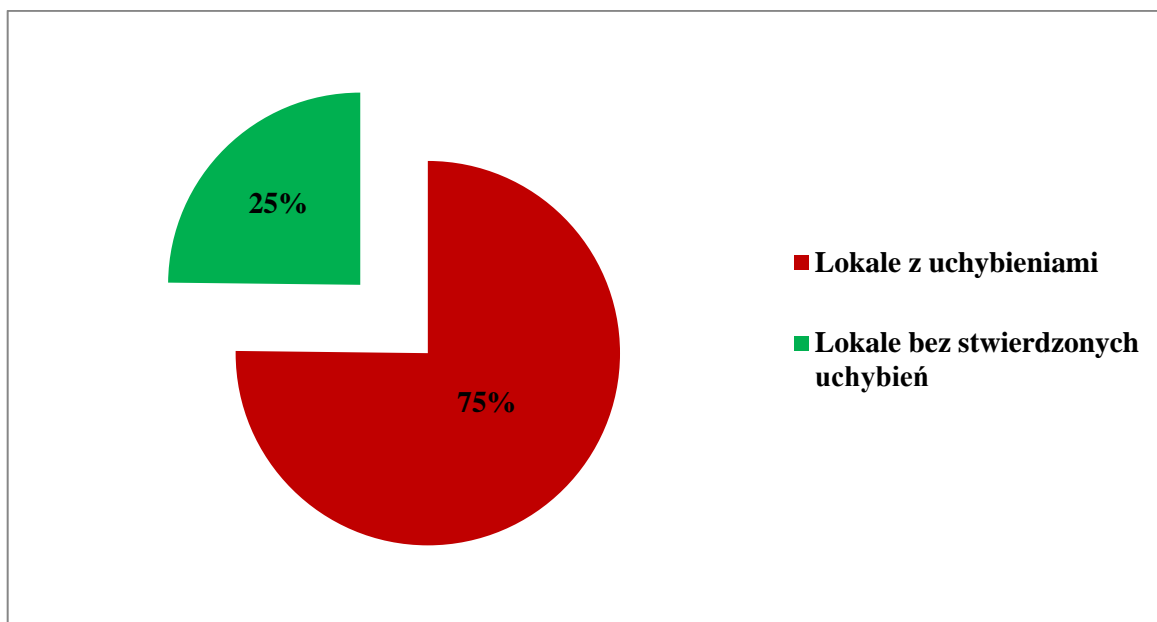
**Szanowny Pan
Sylwester Marciniak
Zastępca Przewodniczącego
Państwowej Komisji Wyborczej**

**Szanowny Pan
Wiesław Kozielowicz
Zastępca Przewodniczącego
Państwowej Komisji Wyborczej**
ul. Wiejska 10
00-902 Warszawa

Pragnę uprzejmie poinformować, że pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w dniach 24 i 25 maja 2019 r., tj. bezpośrednio przed wyborami do Parlamentu Europejskiego, **przeprowadzili wizytacje 137 lokali obwodowych komisji wyborczych mających status dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych**, znajdujących się w 26 miejscowościach.

W toku kontroli zrealizowanej przez Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich ocenie podlegały w pierwszej kolejności warunki techniczne lokali określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 29 lipca 2011 r. *w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2019 r., poz. 336).

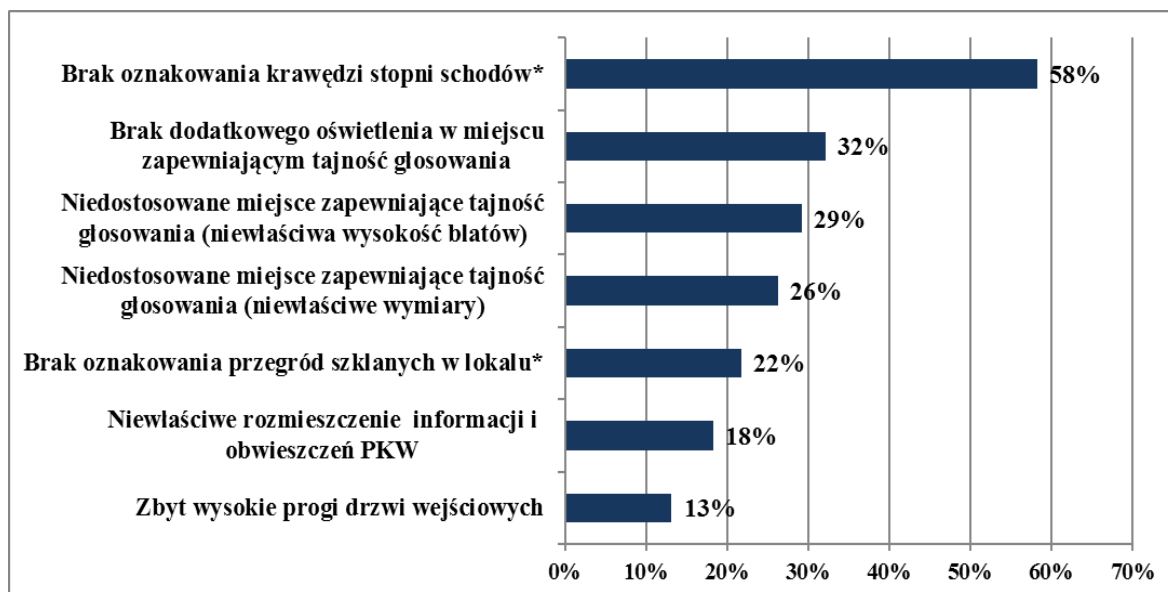
W wyniku przeprowadzonej kontroli pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich **stwierdzili uchybienia w 103 lokalach, co stanowiło 75% wszystkich wizytowanych lokali wyborczych.**

Podkreślenia wymaga, że w blisko co trzecim (29 %) kontrolowanym lokalu obwodowej komisji wyborczej **stwierdzono trzy i więcej uchybień**.

Wśród występujących najczęściej uchybień należy wymienić:

- brak oznakowania krawędzi stopni schodów,
- brak dodatkowego oświetlenia w miejscu zapewniającym tajność głosowania,
- niedostosowane miejsce zapewniające tajność głosowania (niewłaściwa wysokość blatów),
- niedostosowane miejsce zapewniające tajność głosowania (niewłaściwe wymiary – szerokość, głębokość),
- brak oznakowania przegród szklanych w lokalu,
- niewłaściwe rozmieszczenie informacji i obwieszczeń PKW,
- zbyt wysokie progi drzwi wejściowych.

* Dotyczy lokali wyborczych, w których indywidualne cechy budynku wymagają wprowadzenia ułatwień np.: w budynku znajdują się schody, więc istnieje potrzeba wyróżniania ich krawędzi; w budynku znajdują się przegrody szklane, więc istnieje potrzeba ich oznaczania.

Pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich **zwracali uwagę również na bezpośrednią okolicę lokali obwodowych komisji wyborczych mających status dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych.** Ustalenia poczynione w toku poprzednich kontroli przed wyborami i referendum wskazują, że nierzadko nawet najlepiej dostosowane lokale są w praktyce trudno dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z powodu występowania przeszkód w otoczeniu budynku. Podkreślenia wymaga, że kwestii tych wciąż nie reguluje wspomniane wcześniej rozporządzenie Ministra Infrastruktury z uwagi na ograniczony zakres upoważnienia ustawowego.

W toku kontroli odnotowano występowanie w otoczeniu lokali wyborczych szeregu barier, m.in.: uszkodzone chodniki, wysokie krawężniki, nawierzchnię piaskowo-żwirową. Należy wskazać również bariery o charakterze organizacyjnym: zamknięta brama wjazdowa (przy otwartej jedynie wąskiej furtce), trudnodostępna, nieoznakowana droga prowadząca do wejścia do budynku z windą/ podjazdem itp.

W świetle powyższych ustaleń, przed zbliżającymi się wyborami do Sejmu RP i do Senatu RP aktualne pozostają wnioski i rekomendacje sformułowane w przygotowanej przez moje Biuro na początku bieżącego roku publikacji pt. *„Dostosowanie lokali obwodowych komisji wyborczych do potrzeb wyborców z niepełnosprawnościami. Raport Rzecznika Praw Obywatelskich z wyborów samorządowych 2019 roku, Warszawa 2019”*.

W szczególności pragnę przywołać następujące zalecenia:

- zwiększenie zaangażowania we właściwe przygotowanie lokali obwodowych komisji wyborczych mających status dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast),
- położenie szczególnej uwagi na problematykę dostosowania lokali obwodowych komisji wyborczych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych w toku szkoleń dla członków obwodowych komisji wyborczych (w tym zwrócenie uwagi na działania kontrolne i możliwości interwencji wynikające z Wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej),
- wyposażenie członków obwodowych komisji wyborczych, których lokale mają status dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych, w tekst rozporządzenia Ministra Infrastruktury (lub przewodniczącego i jego zastępcę),
- zwiększenie aktywności urzędników wyborczych (członków Korpusu Urzędników Wyborczych) w szeroko pojętej procedurze nadzoru właściwego przygotowywania lokali obwodowych komisji wyborczych mających status dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych.

Postulatem pod adresem ustawodawcy pozostaje zmiana upoważnienia ustawowego do wydania rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać lokale dostosowane do potrzeb wyborców niepełnosprawnych, tak aby uwzględnić także konieczność dostosowania do potrzeb wyborców niepełnosprawnych bezpośredniej okolicy lokali wyborczych.

Bez wątpienia **konieczne jest dążenie do stanu, w którym wszystkie lokale wyborcze będą w pełni dostosowane do potrzeb wyborców niepełnosprawnych.** Do

tego czasu należy rozważyć również potrzebę **zwiększenia wymogów przygotowania lokali wyborczych innych niż posiadające formalnie status dostosowanych do potrzeb wyborów wyborców niepełnosprawnych**. Obecnie regulacje w tym zakresie są niewystarczające. Tymczasem z lokali takich wciąż korzysta część wyborców z niepełnosprawnościami, czy w zaawansowanym wieku.

Pragnę również podkreślić istotną kwestię organizowania przez władze samorządowe **dowozu wyborców z niepełnosprawnościami i w zaawansowanym wieku do lokali wyborczych**.

W związku z powyższym, działając w oparciu o art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r., poz. 2179 ze zm.) zwracam się do Państwowej Komisji Wyborczej z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości podjęcia działań, w zakresie przysługujących Komisji kompetencji, zmierzających do zapewnienia skutecznej ochrony praw wyborczych wyborców z niepełnosprawnościami. W moim przekonaniu jest to kwestia niezmiernie istotna w obliczu zbliżających się wyborów do Sejmu RP i do Senatu RP.

Bardzo liczę na owocną współpracę z Państwową Komisją Wyborczą. Pragnę wyrazić podziękowanie za cenne inicjatywy podejmowane przez Komisję przed tegorocznymi wyborami do Parlamentu Europejskiego, w tym za szerokie upowszechnienie wcześniejszych ustaleń i zaleceń Rzecznika (m.in. zawartych we wspomnianym już raporcie pt. *„Dostosowanie lokali obwodowych komisji wyborczych do potrzeb wyborców z niepełnosprawnościami. Raport Rzecznika Praw Obywatelskich z wyborów samorządowych 2019 roku, Warszawa 2019”*).